

Asia: VN/1247/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Tuulivoimayhdistys (STY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain muuttamiseksi.

STY kannattaa luonnoksessa esitettyjä muutoksia, mutta esittää niihin alla muutamia täsmennyksiä.

1. Yleisen edun käsitteen laajentaminen

39 § uuden 3 momentin mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tällöin komission lausuntoa pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan ei tarvittaisi edes niissä tilanteissa, joissa hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentäisi Natura - alueen suojelun perusteena olevaa luontodirektiivin liitteessä I mainittua ensisijaisesti suojeltavaa luontotyyppiä tai liitteessä II tarkoitetun ensisijaisesti suojeltavan eliölajin esiintymistä. STY kannattaa tätä erittäin tärkeän yleisen edun käsitteen tarkennusta siten, että uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat aina sen piiriin.

STY pitää erittäin hyvänä ja tasapuolisena sitä, että lausunnolla olevassa luonnoksessa ei esitetä poikkeuksia direktiivin soveltamisalasta. Pidämme tärkeänä, että tärkeän yleisen edun käsitteen piiriin kuuluvat kaikki direktiivissä luetellut hankkeet teknologianeutraalisti.

2. Natura-arvioinnin sisällyttäminen YVA:an

Luonnoksen 35 §:n mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten ympäristövaikutustenarviointi (YVA) ja Natura-arviointi tehdään aina yhdessä. Luonnoksen mukaan yhteysviranomaisen on sisällytettävä myös Natura-arviointia koskevat lausunnot YVA-menettelyn perusteltuun päätelmään.

Tuulivoimahankkeissa selvitykset on pääsääntöisesti tehty tähänkin asti samaan aikaan, mikä on ollut hyvin toimiva menettely. Kannatamme nyt esitettyä menettelyjen yhdistämistä. Lisäksi esitämme, että hallituksen esityksen jatkotyössä tarkennetaan, että tällöin noudatetaan nimenomaan YVA-menettelyn 30 – 60 päivän määräaika.

RED III-direktiivin 16 b artiklan 2 kohdan mukaan: ”Kun tällaista mahdollista ympäristövaikutusten arviointia edellytetään, toimivaltaisen viranomaisen on hankkeen toteuttajan toimittamat tiedot huomioon ottaen annettava lausunto niiden tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta, jotka hankkeen toteuttajan on sisällytettävä ympäristövaikutusten arviointiselostukseen ja joiden kattavuutta ei myöhemmin laajenneta.” STY pitää erittäin tärkeänä, että hallituksen esityksen jatkotyössä sisällytetään tämä keskeinen määrittely myös varsinaisiin pykäliin.

STY kantaa huolta siitä, että uusiutuvan energian hankkeiden YVA-menettelyt ovat viime vuosina laajentuneet huomattavasti sisällöllisesti ja toiminnanharjoittajia pyydetään toimittamaan YVA-menettelyssä yhä laaja-alaisemmin selvityksiä, jotka paisuttavat menettelyä ja siinä syntyvää asiakirja-aineistoa hankkeen keskeisten vaikutusten arvioinnin näkökulmasta tarpeettoman laajaksi. Kohtuuttomiksi paisuvat YVA-dokumentit vaikeuttavat myös sidosryhmien perehtymistä hankkeisiin. Edellä esitetystä johtuen ehdotamme, että arviointimenettelyn sujuvuuden ja toisaalta sen kattavuuden tarkemman määrittelyn varmentamiseksi yllä mainitun 16 b artiklan 2 kohdan vaatimuksen (”joiden kattavuutta ei myöhemmin laajenneta”) implementoida hallituksen esityksen pykälätasolla tai vähintäänkin perusteluissa.

3. Eläinlajien rauhoitussäännös

Luonnoksen 70 §:ään esitetään uutta 5 momenttia, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa tai käytössä aiheutunutta rauhoitetun eläimen kuolemaa tai häirintää ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi. Rangaistavuuden poistaminen selkeyttää nykyistäkin käytössä olevaa toimintatapaa. Pykälän toivotaan myös lisäävän mahdollisuuksia erilaisten välttämistoimenpiteiden laajempaan käyttöönottoon Suomessa sekä linnuston ja tuulivoiman nykyistä parempaan yhteensovittamiseen.

Haluaisimme kuitenkin kiinnittää lainsäätäjän huomion pykälän tarkkoihin sanamuotoihin. Lakiluonnoksen 70 § kuuluu seuraavasti: "Mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu seuraus, sitä ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi." Tältä osin toivoisimmekin vielä harkintaa käytettävän sanamuodon suhteen, sillä direktiivin vastaavassa kohdassa puhutaan tarvittavien lieventävien toimenpiteiden toteuttamisesta. Näin ollen direktiivissä käytetty sanamuoto vaikuttaisi viittaavaan lähtökohtaisesti sellaisiin toimenpiteisiin, joilla lievennetään jo olemassa olevaa ongelmaa, kun taas kansalliseen lakiin ehdotettu sanamuoto vaikuttaisi viittaavan myös sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat paitsi olemassa olevaa ongelmaa lieventäviä, myös ennaltaehkäiseviä ja tarkoituksenmukaisia tilanteen kokonaisvaltaiseen hallintaan. Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan, että EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä vältetään kansallista lisäsääntelyä. Tämän hallitusohjelmassa asetetun tavoitteen valossa olisikin toivottavaa vielä pohtia, johtaako nykyinen sanamuoto käytännössä tällaiseen lisäsääntelyyn, ja tulisiko sanamuotoa siksi muuttaa.

4. Hankkeiden listaus eri pykälissä

Lakiluonnoksen 35 §:ssä on esitetty listaus hankkeista (uusiutuvan energian tuotantolaitosten, eri uusiutuvia energialähteitä yhdistävien laitosten, lämpöpumppujen ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen, rakentamista, päivittämistä ja käyttöä koskevista hankkeista sekä tällaisten laitosten, lämpöpumppujen ja varastojen sähköverkkoon liittämistä ja uusiutuvan energian lämmitys- ja jäähdytysverkkoihin liittämistä koskevista hankkeista). Sen sijaan lakiluonnoksen 39, 70 ja 83 §:issä viitataan ainoastaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksiin, eikä vastaavaa 35 §:n mukaista listausta esitetä näissä pykälissä. Yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi ja lain selkeyden takaamiseksi olisikin toivottavaa, että joko:

A) sisällytettäisiin 35 §:n listaus kaikkiin asiaankuuluviin pykäliin, samalla tavalla kuin se on esitetty 35 §:ssä, tai

B) lisättäisiin luonnonsuojelulain 3 §:n määritelmiin 35 §:ssä mainittu listaus erikseen omaksi määritelmäkseen.

Kunnioittaen,

Mikkonen Anni
Suomen Tuulivoimayhdistys ry